

К 7/С 77

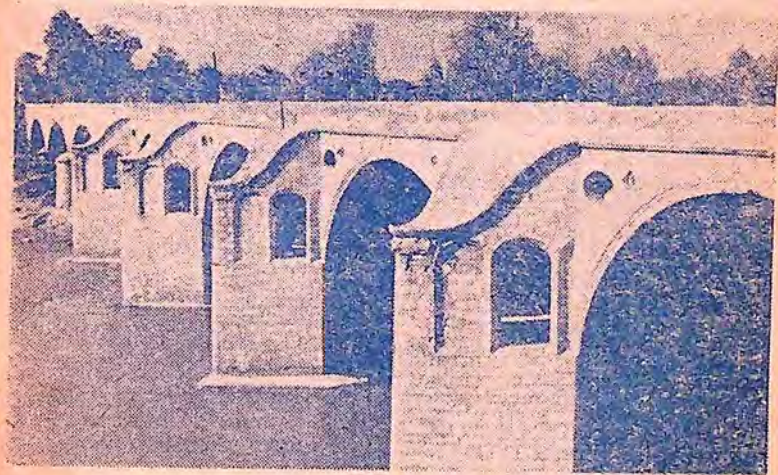


120000868200

100

О Д И Н И

Мост на уста Кольо Фичето
над река Янтра край
гр. Бяла



Издава: Военно-историческа къща-музей — гр. Бяла

6172432

БЕЛОКАМЕННИЯТ МОСТ НА КОЛЪО ФИЧЕТО

Когато минавате край град Бяла, по шосето Търново — Русе, не може да не Ви направи впечатление стария каменен мост на река Янтра, построен преди освобождението, през епохата на Възраждането от талантливия български майстор-самоук Колъо Фичето.

Направено било шосето Русе — София, но при Бяла то пресичало широката и пълноводна река Янтра, по дървен нестабилен мост. Всяка година реката прииждадала и го разрушавала, ето защо се наложило построяването на крупно водно съоръжение, за което по сметката на полския инженер Людмил Рола, на служба при Митхад паша в Русчук, били необходими 3 (три) милиона гроша. Толкова пари за мост валията на Дунавския вилает, Митхад паша, не можел да даде. До Русе стигнала славата на майстор Никола Фичев, построил много къщи и черкви в Търново и другаде. По настояване на русенския мезлиш (съвет) Митхад паша повикал майстора, който направил макет на моста от восък и поискал за построяването му седемстотин хиляди гроша. Пашата се възхитил от макета, но по отношение на парите, необходими за построяването на моста, проявил недоверие. Той не можел да повярва, че за толкова малко пари може да бъде построен здрав каменен мост на Янтра. Тогава, Колъо Фичето му казал: „Паша ефенди, ако моста на Бяла не направя по теркя си за 700 000 гроша вземети ми главата!“. Това станало преди 100 (сто) години през 1865 година. Уговорено било строежът да започне веднага. Много майстори от Габрово, Дряново, Трявна и селяни от беленския край дошли в Бяла. Канарите около Янтра цели две години били огласяни от кирките и чуковете на работливите селяни. За моста били набавени камъни от скалите около Янтра, а за спойка уста Колъо използвал смес от прясно изгасена вар и пясък, която като мине време, ставала поздрава и от цимент. Водите на реката били отбивани със сандъци, пълни с пясък, а за хващане основите били забити дъбови колове, които на долния край били обковани с железни обувки. Върху тях строителите поставили три реда дъбова скара от дървета, ковани на кръст. Никола Фичев — майстора на моста, трудолюбив и работен, не се срамувал да вземе трион да реже, тесла да кове или да работи с мистирията. Той бил сред майстори и работници. Ръководното му начало при строежа било: икономия на място, на материал, а особено и на средства. През 1867 година мостът бил готов и будел удив-

ление с красотата и гиздавостта си. Той бил дълъг 276 метра, широк 9,50 м. имал 13 подпори и 14 полукръгли свода. Мало и голямо се стичало и се удивлявало на майсторската творба. Никой не бил виждал такъв хубав и голям мост. Своята красота той дължи на хармоничното редуване на стройните, здрави стълбове и полукръглите сводове между тях. Големият майстор украсил своето най-голямо произведение. На върховете на лекоколите той изобразил полумитични същества и животни, за които нашият изкуствовед Никола Мавродинов пише: „Те одухотворяват моста. Те го карат да говори. И той е говорел така, че народът се е гордеел с него и с неговия майстор“.

Кольо Фичето е неразривно свързан с народа. Според едно устно сведение, записано от Делирадев, през 1835 година той взема участие във Велчовата завера. Твърдо вярвал, че свободата на българския народ от петвековното робство ще дойде от север, от Русия. В своите произведения изразява идеите и идеалите на народа през Възраждането. Неговите сгради са все по-хубави и по-хубави, все по-високо в небесата са устремени построените от него кули-камбанарии. В най-хубавата си творба, белокаменния мост при Бяла, изобразявайки разярения български лъв и двуглавия орел, той изповядва своето политическо верую.

Надеждите на Кольо Фичето и на целия български народ, че свободата ще дойде от север, от „Дядо Иван“, се сбъднала. Руските оръдия преминали по моста на талантливия български майстор и донесли свобода на Североизточна България.

При наводнението през 1897 година западната част на моста бива разрушена. Буржоазната власт дълго не намира средства за възстановяването ѝ. През 1922—1923 година е направено бетонно продължение, което е чуждо както по материал така и по стил.

Посещавайки моста на Кольо Фичето при Бяла, пътешественикът Феликс Каниц в тритомния си труд „Дунавска България и Балканът“ между другото пише: „Какво би могло да стане с такъв високо надарен народ, ако можеше едно от нашите многобройни технически училища да се премести на Балкана“.

Днес, в нашата социалистическа Родина, работят специалисти-инженери, архитекти, строители. Всички те са потомци на Кольо Фичето — майсторът на белокаменния мост при Бяла. От него те се учат да строят здраво, красиво и за столетия.



„Паша ефенди, ако моста на
Бяла не направя по теркия си за
700,000 гроша вземете ми гла-
вата!“. уста Кольо Фичето



Постройката на Беленския мост
не трябва да ни учудва. Никола Фи-
чев е знаел да строи мостове. Преди
тоя мост до Бяла той е строил мос-
та в Севлиево и моста до Капинов-
ския манастир, а навярно и други мос-
тове. Това, което трябва да ни учу-
ди, е фактът, че от една инженерна
постройка той направи художествена
творба.

Никова Мавродинов

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"



120000868200



Съставила: ЙОРДАНКА Г. ШИШМАНОВА